

TVÅ SPRÅK ELLER FLERA?

Råd till flerspråkiga familjer

DUJ ČHIBJA JA BUTEDER?

Godidejbe (sovet) e familienge
so vakerena buteder čhibja

Romsk (arli) version

TVÅ SPRÅK ELLER FLERA? Råd till flerspråkiga familjer

Beställs från:
Liber Distribution
162 89 Stockholm
e-post: skolutveckling@liber.se
tel: 08-690 95 76
fax: 08-690 95 50
Best. nr: U04:053

Text: Språkforskningsinstitutet i Rinkeby
© Myndigheten för skolutveckling 2004
Översättningar: Baki Hasan
Foto: Ann Eriksson
Produktion och grafisk form: Ord & Bildmakarna AB, Stockholm
Tryck: Danagårds Grafiska, Ödeshög
ISBN: 91-85128-88-0

Innehåll

Tvåspråkighet – en värdefull resurs _____	2
Flerspråkiga familjer är olika _____	2
Kan barn lära sig två eller flera språk lika bra? _____	4
Vilket språk ska vi tala med vårt barn då vi föräldrar talar ett annat språk än svenska? _____	5
Vilket språk ska jag tala med barnet om vi föräldrar har olika modersmål? _____	6
Kommer mitt barn att lära sig svenska om jag fortsätter att tala mitt modersmål med barnet? _____	8
Är det dåligt om mitt barn blandar språken? _____	10
Vad ska jag göra om mitt barn bara svarar på svenska? _____	12
Vad kan jag göra för att stödja mitt barns utveckling i modersmålet? _____	14
Hur kan jag stödja mitt barns språkutveckling i svenska? _____	16
Vad ska jag göra om mitt barn slutar prata i förskolan? _____	18
Ska mitt barn ha modersmålsstöd i förskolan? _____	20
Ska mitt barn läsa ämnet modersmål i skolan? _____	22
Ska mitt barn läsa ämnet "Svenska som andraspråk" i skolan? _____	24
Några ordförklaringar _____	26
För vidare läsning och andra tips _____	28

Innehåll

O duj hibjengoro vakeribe – kuč barvalipe _____	3
O familie so vakerena buteder čhibja nae jek _____	3
Šaj o čhave te sikljon šukar duj ja buteder čhibja? _____	4
Savi čhib ka vakera amen o daja/dada odoleske so amen isi javer čhib - na švedikani _____	5
Savi čhib ka vakera e čhavea keda e dade isi javer čhib hem e daja isi javer čhib? _____	6
Šaj te sikljol mlo čhavo / mli čhaj i švedikani čhib Amen te vakerdžam olea/olaja amari čhib? _____	8
Nae šukar mlo čhavo/čhaj te heminel (mešinel) o čhibja? _____	10
So te kerav mlo čhavo / mli čhaj te vakerela mancar samo švedikani čhib? _____	12
So šaj te kerav kaj te šaj mle čhaveskiri/čhajakiri dajakiri čhib te džal angle? _____	14
So šaj te kerav kaj te šaj mle čhaveskoro/čhajakoro sikljojbe ki švedikani čhib te džal angle? _____	16
So te kerav mlo čhavo / mli čhaj te činadža te vakerel ki angliškola (vrtič, gradina)? _____	18
Šukareni li te del pes mle čhaveske / mle čhajake dumodejbe ki olengere dajakiri čhib ki angliškola (vrtič, gradina)? _____	20
Šukareni li mle čhave te sikljon ple dajakiri čhib ki škola? _____	22
Šukareni li mle čhave te sikljon o predmeti "I švedikani čhib sar dujto čhib" ki škola? _____	24
Disave haljovkeribaskere lafia _____	26
So šaj te čitine ponodori hem disave idee _____	28

Tvåspråkighet – en värdefull resurs

De flesta människor i världen är två- eller flerspråkiga.

Två- och flerspråkighet är mycket värdefullt både för den enskilda människan och för samhället. Familjer som flyttat från ett land till ett annat har lättare att hålla kontakten med ursprungslandet om de bevarar sitt modersmål. Barnen i sådana familjer har större möjlighet att ta till sig föräldrarnas kulturarv om de kan föräldrarnas språk.

Den som är tvåspråkig kan också lättare förstå värdet av kulturell mångfald och kan där igenom få en rikare bild av världen.

Modersmålet betyder också mycket för kontakten i familjen och med släktingar, vilket hjälper barnet att känna sig säkrare i sin egen identitet och tillhörighet.

Alla barn kan lära sig två eller flera språk samtidigt, men det är inte så vanligt att man lär sig båda språken lika bra.

För att barnen ska kunna utveckla båda språken till en mycket hög nivå krävs att både hem, förskola och skola aktivt hjälps åt. Det är viktigt att de vuxna i barnens omgivning, på olika sätt, uppmuntrar och stöder användningen av minoritetsspråket. Genom att använda minoritetsspråket – inte bara i familjen, utan också på lekplatsen, i förskolan, i klassrummet och på arbetet – kan föräldrar och lärare konkret visa barnen att det är naturligt med flerspråkighet.

Tvåspråkigheten för med sig så mycket positivt att de flesta familjer som har två eller flera språk aldrig skulle kunna tänka sig att vara utan dem.

Den tvåspråkiga utvecklingen underlättas också om det övriga samhället är positivt till att människor talar flera språk.

Flerspråkiga familjer är olika

Familjer kan vara två- eller flerspråkiga på många olika sätt. Båda föräldrarna kan ha ett gemensamt modersmål som är ett annat språk än svenska, t ex somaliska. En förälder kan ha sitt ursprung i ett land där man talar ett språk hemma och ett annat i skolan, t ex kurdiska hemma och turkiska i skolan. Föräldrarna kanske inte har samma modersmål, utan barnet får redan från början höra två eller tre språk hemma, t ex i en familj med en arabisktalande pappa och finsktalande mamma och kanske föräldrarna använder ytterligare ett annat språk för att tala med varandra, t ex engelska. Alla familjer består inte heller av ”mamma-pappa-barn,” utan också av äldre släktingar som har en aktiv roll i barnens fostran och som kanske också tillför ytterligare språk i barnets värld. Även ensamstående föräldrar kan ibland vilja satsa på tvåspråkighet.

O duj čhibjengoro vakeribe – kuč barvalipe

But manša ko sveto vakerena duj ja buteder čhibja.

O duj ja buteder čhibjengoro vakeribe i but kuč barvalipe sakone manuške hem e sredinake kori so bešela odova manuš. O manuša so avena kotar jek Phuv ki javer, olenge i lokheder te ikeren ple kontaktija ple Phuvjaja te na bisterdže pli dajakiri čhib. E čhaven ko asavke familie isi bareder šaipa te ikeren ple dajakiri/dadeskiri kultura te džanena ple dajakiri/dadeskiri čhib.

Okova so vakerela duj čhibja oleske i lokheder te haljovel o kučipe kori so isi hemime (mešime) kulture a odolea olestes ovela barvaleder mujali (slika) bašo o sumnal (sveto).

E dajakiri čhib khelela but bari uloga sar ka oven o kontaktija maškar jek familia, o odova dela dumo e čhaveske te ovel zoralo ko plo identiteti hem ki .

Sa o čhave šaj te sikljon ko jek vakti (istovremeno) duj ja pale buteder čhibja, ama našti te sikljol pes sakova var solduj čhibja šukar.

Kaj te šaj o čhave te džan angle šukar solduje čhibjen-car tigani trebela o manuša kheral, kotar i angliškola (vrtič, zabavište) hem i škola te den dumo jek javereske. But i važno o bare manuša ko but čhanija (načinija) te zorakeren hem te den dumo e čhavenge te šaj ola te vakeren pli minoritet i(kani) čhib. Keda vakerela pes i minoriteti (kani) čhib na samo maškar i familija nego ko khexlibaskere thana, ki angliškola, ko klasi hem ki buti, tigani o daja/dada hem o sikavne (učitelija) sikavena e čhavenge kaj odova i peske normalno te vakerel pes buteder čhibja.

E dujčhibjengoro vakeribe isi ole but pozitivno buča, odoleske okola familie so vakerena duj ja pale buteder

čhibja olenge bi ovela but pharo ola te na vakeren odola čhibja.

E dujčhibjengoro angledžajbe ovela lokheder keda o javera manuša ko jek sarinipe (društvo) i pozitivno hem sikavena haljovibe e manuške so vakerena buteder čhibja.

O familie so vakerena buteder čhibja nae jek

O familie šaj te vakeren duj ja pale buteder čhibja ko javera čhanija (načinija). E daja/dade šaj te ovel jek javer dajakiri čhib a na švedikani, šaj te ovel ko primer somalikani. Jek daj/dad so avena kotar jek javer phuv, ola šaj vakerena jek čhib khere a jek javer čhib ki škola, ko primer kurdistansko khere a khorane ki škola. Isi disave daja/dada so nae olen jek čhib, tigani o čhave panda taro tiknipe lena te sikljon khere duj ja pale buteder čhibja, ko primer o dad vakerela arabikane, i daj finsko hem tigani i daj/o dad vakerena jek javerea anglikane. Ko sa o familie nae samo ”daj, dad čhavo”, isi familie kori so isi panda phureder manuša hem odola manuša uticinena upro e čhavengoro bajrojbe. Isi disavi daj ja pale dad so arakhela korkori e čhave ov da/oj da mangela o čhave te sikljon duj ja pale buteder čhibja.

Kan barn lära sig två eller flera språk lika bra?

Ja, men eftersom man ofta använder de olika språken i skilda sammanhang är det vanligt att tvåspråkiga barn klarar vissa ämnesområden och situationer bättre på det ena språket än på det andra. Barnet har kanske lättare att berätta på svenska vad som har hänt i skolan, medan det föredrar sitt modersmål för att tala om sådant som hör familjen till, t ex mat, kläder och släktingar. Barnet kanske använder sitt modersmål i samtal med äldre släktingar och föräldrar men växlar mellan de olika språken när det talar med syskon och kamrater. Sådana språkanvändningsmönster är naturliga för tvåspråkiga individer och brukar förändras under livets gång.

Šaj o čhave te sikljon šukar duj ja buteder čhibja?

■ Šaj, ama akala čhibja istemalkeren (koristinen) pes ko javera situacije hem odoleske o čhave so vakerena duj čhibja disave buča džanen šukareder ki jek čhib a disave buča i olenge phareder te vakeren ki dujto čhib. E čhavenge šaj i lokheder te vakeren ki švedikani čhib so ulo ki škola, ama keda mangela te vakerel diso keda i ko pučibe i familia, ko misal (ko primer) hajbe, šea, familia tigani vakerela ki pli dajakiri čhib. O čhave šaj vakerena ki pli dajakiri čhib e phureder manušenar tari pli familia ja ple dajaja/dadeja, ama keda vakerena ple phralencar, phenjencar ja pale amalencar tigani iranena ki javer čhib. Odova i normalno sarinenge so vakerena duj čhibja ama disavo var ko dživdipa odova čhinavdžovela.

Vilket språk ska vi tala med vårt barn då vi föräldrar talar ett annat språk än svenska?

Tala det språk ni behärskar bäst och som ni kan uttrycka er mer nyanserat på. För många är det modersmålet. Det är också lättare att uppfostra sina barn på ett språk som man bättre kan uttrycka sina känslor på. Många vuxna har också lättare att återge sagor och berättelser från sin egen barndom, sjunga sånger eller göra rim och ramsor tillsammans med barnet på det språk de själva talade som barn. Sådana aktiviteter betyder mycket inte bara för kontakten med barnet utan också för barnets allmänna språkutveckling.

Välj det språk som känns naturligast!

Savi čhib ka vakera amen o daja/dada odoleske so amen isi javer čhib - našvedikani

Vakeren odoja čhib so vakerena hemšukar (pošukar) kori so šaj te vakeren ko nianse. Bute manušenge odoja i e dajakiri čhib. But i lokheder te barjare hem te sikave e čhaven ki odoja čhib so vakerea hemšukar. Bute dajenge/dadenge i lokheder te vakeren o paramisa, te giljaven e čhavenge gilja ki okoja čhib so vakerena sine ola sar tikne čhave. Asavki buti značinelu but na samo bašo o kontaktia e čhavencar, odova značinelu but baše e čhavengoro čhibjakoro angledžajbe.

Vaker odoja čhib so džanea hemšukar!

Vilket språk ska jag tala med barnet om vi föräldrar har olika modersmål?

Också i familjer där föräldrarna har olika modersmål brukar man rekommendera att var och en använder sitt modersmål tillsammans med barnet. Alltså: En person – ett språk. Barnet har då lättare att vänja sig vid att koppla ihop det ena språket med mamma och det andra med pappa. När hela familjen är tillsammans kan man välja det som känns naturligast; ett av modersmålen, svenska eller något annat gemensamt språk – eller att kombinera flera olika språk.

I familjer där den ena föräldern är svenskspråkig och den andra har ett annat modersmål är det också bra att varje förälder talar "sitt" språk. Det är troligt att svenskan kommer att bli det dominerande språket i den här typen av familjer, men vill man att barnet ska bli tvåspråkigt är det viktigt att på olika sätt ge extra stöd för utvecklingen i minoritetsspråket.

Savi čhib ka vakera e čhavea keda amen i daj/ o dad isi amen javera čhibja?

Ko okola da familie kori so i daj/o dad isi olen sakone olendar javer dajakiri čhib olenge da rekomandirinel (poručinela) pes sako jek olendar te vakerele pli čhib e čhavenar. Javere lafencar: Jek manuš vakerele jek čhib. Tigani e čhavage i lokheder te haljovent okoja čhib so vakerele i daj hem okoja čhib so vakerele o dad. Keda i familia i ki kupa tigani vakerele pes okoja čhib so hošel (osetinel) pes najnormalno: jek kotar e dajakiri čhib, švedikani ja pale jek javer čhib, ja pale te vakeren pes buteder čhibja.

Hem ko okola da familie kori so ja i daj ja o dad vakerele švedikani čhib a jek olendar vakerele disavi javer čhib, ko asavke da situacie šukar i te vakerele sako jek olendar pli čhib. Ko asavke familie šaj i švedikani čhib te vakerele pes buteder (te dominirinel), ama manuš te manglja olengere čhave te oven dujčhibjale tigani trebela te del pes ekstra dumodejbe kaj te šaj i minoriteti (kani) čhib te džal angle.

Kommer mitt barn att lära sig svenska om jag fortsätter att tala mitt modersmål med barnet?

Ja, det finns till och med forskning som visar att det går bättre att lära sig ett andraspråk om man samtidigt får en god grund i sitt förstaspråk. De båda språken behöver inte konkurrera, utan kan fungera som stöd för varandra. Om barnet har lärt sig ett begrepp på sitt modersmål (t ex gaajaysan på somaliska) är det lättare att lära sig ordet för motsvarande begrepp på svenska (hungrig) och omvänt.

Alla föräldrar önskar att det ska gå bra för deras barn i skolan och därför vill de att barnen tidigt ska lära sig svenska. Men detta betyder inte att föräldrarna ska sluta använda modersmålet när de talar med barnen. Däremot kan föräldrarna hjälpa barnen att få kontakt med det svenska språket. Det bästa sättet för barn att lära sig svenska är att de får använda det tillsammans med svensktalande kamrater och vuxna. Det vanligaste är att detta sker i förskolan och kanske med föräldrarnas vänner och bekanta.

Šaj te sikljol mlo čhavo / mli čhaj i švedikani čhib amen te vakerdžam olea/olaja amari čhib?

Šaj, isi rodkeribe (istraživibe) kova so sikavela kaj i but lokheder te sikljoval pes jek javer čhib te kerela pes buteder buti ple jekto čhibjaja. Akala duj čhibja na trebena te konkuririnen jek javerea – ola trebena te den dumo jek javereske. Te sikljilo o čhavo te vakerej jek lafi ki pli dajakiri čhib (ko misal ((ko primer))ki somalkani čhib gaajazsan) tigani i but lokheder te sikljol o čhavo odova lafi ki švedikani čhib (bokhalo = hungrig).

Sa o daja/dada mangena olengere čhavege te džal i škola šukar, odoleske ola mangena olengere čhave te sikljon i švedikani čhib šukar panda taro tiknipe. Ama odova na značanela kaj ola ka čhinaven te vakeren pumare čhavencar pli čhib. O daja/dada šaj te den dumo e čhaven te ovel olen kontakti e švedikane čhibjaja. O čhave sikljona but šukar te vakeren i švedikani čhib keda ola vakereña ple švedikane amalencar hem javere bare manušencar. Odova kerela pes ki angliškola (zaba-vište, vrtič) ja pale ple dajakere/dadeskere amalencar hem javre penđzarutnencar.

Är det dåligt om mitt barn blandar språken?

Nej, vanligtvis inte. Det är helt normalt att små barn blandar ord från de olika språken i ett och samma yttrande. Detta kan bero på att de ännu inte lärt sig att skilja mellan de olika språken eller på att de saknar ord på det ena eller andra språket.

En annan vanlig företeelse är den mer eller mindre medvetna växling mellan språken som äldre barn och vuxna kan göra, när de talar med andra tvåspråkiga. Denna så kallade kodväxling är något som är naturligt för tvåspråkiga. De utnyttjar helt enkelt möjligheten att växla språk som ytterligare ett uttrycksmedel, för att ex få fram en viss nyans eller känsla, citera vad någon exakt har sagt på ett annat språk eller för att skapa gemenskap mellan talare av samma språk. Många kan ha svårt att förstå eller acceptera ett sådant språkbruk. De kan tycka att det är dåligt att ”blanda” språken på det sättet och tro att det visar att man inte riktigt behärskar sina språk. Men forskningen visar att det krävs en ganska hög språkbehärskning för att kunna växla mellan språken på ett flytande sätt och att det är både naturligt och funktionellt i tvåspråkigas samtal.

Nae šukar mlo čhavo/čhaj te heminel (mešinel) o čhibja?

Na, obično odova nae khančik (ništo). Odova i peske normalno keda o tikne čhave vakerena diso te heminena (mešinena) o lafia. Odova šaj sikavela kaj ola panda na siklile te ulaven e čhibjen ja pale našti arakhena jek lafi ki jek kotar odola čhibja.

Ja pale odova šaj te ovel jek svesno iranibe ki javer čhib, but čhave ja pale bare manuša kerena odova keda vakerena javere manušencar kola so vakerena duj čhibja. Asavko iranibaskoro kodi (čhani vakeribaskoro) i peske normalno e dujčhibjale manušenge. Ola istemalkerena (koristinena) o šaipa te iranen ki javer čhib kaj te šaj te haljovent pes šukareder, te den niansa, ja pale hoši (oset), ja pale te citirinen so phendža javer džiko, ja pale asavke vakeribaja anena paše jek javere. Bute manušenge i pharrote haljovent ja pale na akceptirinena asavko vakeribe. Asavke manuša gindinena (mislinena) kaj asavko vakeribe nae šukar so ”heminena” (mešinena) i čhib hem kaj odova sikavela kaj asavke manuša na džanena šukar pli čhib. Ama o rodkeribe (istraživibe) sikavela kaj jek asavko vakeribe rodela bari čhibjakiri disciplina kaj te šaj te heminen pes o čhibja, o rodkeribe (istraživibe) sikavela kaj odova i peske normalno hem funkcionalno okolenge so vakerena duj čhibja.

Vad ska jag göra om mitt barn bara svarar på svenska?

Det är inte ovanligt att barn under vissa perioder föredrar att använda svenska, även om föräldrarna försöker vara konsekventa och tala sitt modersmål med dem. Om föräldrarna vill att barnet ska bli tvåspråkigt är det viktigt att de fortsätter att använda modersmålet tillsammans med barnet. Det är bra om det också finns jämnåriga kamrater och andra vuxna som använder minoritetsspråket med barnet så att språket fyller en funktion också utanför familjen. I många fall har det visat sig att även om barn inte aktivt använder språket i någon större utsträckning så kan de ändå utveckla en hög passiv förmåga, som grund för att senare lära sig att använda språket också mer aktivt.

Om barnet använder svenska när föräldrarna talar sitt modersmål kan dessa försöka hjälpa barnet genom att svara med de rätta orden och uttrycken på modersmålet. Kontakten och kommunikationen med barnet är emellertid det mest grundläggande, oavsett vilket språk man använder. Det är viktigare att lyssna på vad barnet har att säga, än till hur och vilket språk de väljer att göra det på. Det gäller att vara tålmodig, för det tar tid att överföra sitt språk till barnet i en miljö där svenskan har så stort inflytande och ofta värderas mer.

So te kerav mlo čhavo / mli čhaj te vakerela man-car samo švedikani čhib?

Odova i peske normalno so o čhave ko disve periodia mangena buteder te vakeren i švedikani čhib, mada o daja/dada vakerena e čhavencar pli dajakiri čhib. O daj/dada te mangle olengere čhave te oven dujčhibjale tigani i but važno ola te vakeren olencar pli čhib. Ovela panda šukareder te isi e čhaven amala ko olengere berša hem javera bare manuša so vakerena e čhavencar pli minoriteti(kani) čhib, odolea e čhibja ovela funkcija hem avri kotar i familija. But var sikadža pes kaj mada o čhave na istemalkerena (koristinena) i čhib but aktivno, olende bajrola i čhib pasivno a odova kerela ola ponodori te šaj te sikljon aktivno i čhib.

Keda i daj/o dad vakerena e čhavencar ki pli čhib a o čhave te irandže olenge ki švedikani čhib ka ovel šukar i daj/o dad te vakeren ponodori e čhavencar ki pli čhib. Bilo savi čhib te vakere, o kontakti hem i komunikacija e čhavencar i but važno. But i po važno te šune so vakerela o čhavo nego sar hem ki savi čhib ov/oj vakerela. Trebela manuš te ovel ikerkerdo (strplivo) odoleske so ljela but vakti kaj te šaj o čhave te len jek čhib kori so i švedikani čhib dominirinela hem dela pes lake buteder kučipe (vrednost).

Vad kan jag göra för att stödja mitt barns utveckling i modersmålet?

Turkiska barn i Turkiet och svenska barn i Sverige lär sig sitt modersmål i många olika situationer och med många olika människor; i familjen, tillsammans släkt och vänner, på gården, i affären, på bussen, i förskolan och i skolan. Hela dagen har de möjlighet att höra, tala och lära sitt modersmål. Många minoritetsbarn har mycket mer begränsade möjligheter för sin modersmålsutveckling. För flertalet är det framför allt i hemmet som barnet hör och använder modersmålet. Det ställer förstås större krav på föräldrarna att, tillsammans med förskolan och skolan, vidga barnens kontakter på modersmålet. Tillsammans måste de vuxna i barnens omgivning skapa möjligheter för barnen att få använda sitt modersmål så mycket som möjligt både i och utanför familjen, både tillsammans med jämnåriga och tillsammans med vuxna.

De allra flesta kommuner har verksamhet för föräldrar med hemmavarande barn i den s.k. öppna förskolan. Dit kan man gå för att träffa andra föräldrar och barn. I många kommuner erbjuder också biblioteken sagostunder på olika modersmål. Biblioteken har också barn- och ungdomsböcker på många olika språk att låna ut. Fråga i din kommun vilka möjligheter som finns där.

So šaj te kerav kaj te šaj mle čhaveskiri/čhajakiri dajakiri čhib te džal angle?

O khorane čhave ko Khoranipe hem o švedikane čhave ki Švedska sikljona pli dajakiri čhib ko but thana hem bute manušencar: e familijaja, amalencar, ki avlin, ko dučane, ko avtobuzija, ki angliškola hem ki škola. Olende isi šaipa celo dive te šunen, te vakeren hem te sikljon pli dajakiri čhib. Bute minoritetno čhaven nae olen asavko šaipa te džan angle ke pli dajakiri čhib. But asavke čhave šunena hem istemalkerena pli dajakiri čhib samo khere. Odova kerela e dajake/dadeske te ovel hari phareder, odoleske ola barabar (zaedno) e angleškolaja hem e školaja trebela te barakeren e čhavengoro kontakti ple dajakere čhibjaja. Sa o bare manuša trebela barabar te keren sa so šaj kaj te šaj o čhave te istemalkeren (koristinen) ple dajakiri čhib so šaj buteder, ola te vakeren ple familiaja hem avri kotar i familia, ple amalencar hem javere bare manušencar.

Bute komunen isi aktivitetia bašo o daja/dada so bešena khere tikne čhavencar ”öppna förskola» - phravdi angliškola. Odori manuš šaj te džal kaj te dikhel pes javere dajencar/dadencar hem čhavencar. Ko but komune isi biblioteke kori so isi paramisa ko but dajakiri čhib. E biblioteken isi ljila čhavenge hem ternenge ko but čhibja, ola šaj te len pes udžuli (pozajminen pes). Puč tle komunave šaipa isi othe.

Hur kan jag stödja mitt barns språkutveckling i svenska?

En bra grund för barnets utveckling i svenska är ett gott samarbete mellan förskolan och skolan och föräldrarna. Förskolan och skolan har ett stort ansvar för barnens utveckling i svenska men föräldrarna kan också hjälpa till på olika sätt. Framför allt genom att uppmuntra barnens skolarbete på olika sätt. Också om föräldrarna inte kan så mycket svenska kan de hjälpa till med skolbarnens läsläsning.

Många föräldrar undrar hur deras barn kan lära sig svenska när barnen inte har några svenska kamrater att umgås med. Det finns minst två saker som föräldrar bör fundera på. För det första gäller det att på olika sätt skapa tillfällen för barnen att träffa personer som talar svenska. Det viktigaste är att barnet får många olika tillfällen att använda svenska tillsammans med kamrater och andra vuxna – det spelar mindre roll om dessa personer har svenska som modersmål eller inte. Föräldrarna kan t ex stimulera barnen att delta i aktiviteter där de kommer i kontakt med svensktalande barn såsom fotbollslag, körer, dansgrupper eller liknande.

För det andra gäller det att fundera på vilken förskola/skola som kan vara lämplig för barnet. Föräldrarna har rätt att ställa krav på att pedagogerna i såväl förskolan som skolan har en stor medvetenhet och kunnskap om tvåspråkig utveckling, andraspråksinlärning och hur man lär sig på ett andraspråk. Föräldrarna har också rätt att kräva att pedagogerna arbetar på ett sätt som gagnar deras barns språkutveckling, både på modersmålet och på svenska.

So šaj te kerav kaj te šaj mle čhaveskoro/čhajakoro sikljojbe ki švedikani čhib te džal angle?

Jek šukar fundamenti bašo e čhavengoro angledžajbe ki švedikani čhib i te ovel jek šukar maškarbutikeribe (suradnja) maškar i angliškola, škola hem daja/dada. E angleškola hem e škola isi odgovornost o čhave te džan angle e švedikane čhibaja, ama hem o daja/dada šaj te den dumo ko odova. Angeder o sa ola trebena te stimulirinen e čhaven te keren ple školakiri buti. O daja/dada te na džanena da šukar i švedikani čhib ola šaj te den dumo (te pomožinen) e čhaven te čitinen ple lekcije.

But daja/dada pučena pes sar šaj o čhave te sikljon i švedikani čhib keda nae olen švedikane amala. Isi hemhari duj buča so i daj/dad na tromala te bistren. Sar jekto, trebela te kerel pes sa so šaj o čhave te šaj te ovel olen kontakti manušenar so vakerena i švedikani čhib. But i važno e čhaven te ovel olen šaipa te vakeren i švedikani čhib ple amalencar ja pale javere bare manušenar, nae odoborom važno dali odole manušen isi švedikani dajakiri čhib ja pale na. O daja/dada šaj te stimulirinen e čhaven te džan ko disave aktivitetija kori so ka ovel olen kontakti e švedikane čhavencar: ko fudbali, hor, khelibaskere grupe hem ko javera aktivitetija.

Sar dujto trebela te gindinel (mislinel) pes savi angliškola ja pale škola ka ovel šukar e čhaveske. E daja/dade isi pravo te rodel kotar o pedagogija hem ki angliškola hem ki škola te ovel olen džanibe bašo dujčhibjengoro angledžajbe, bašo sikavibe dujto čhib hem sar šaj te

sikljol pes dujto čhib. E daja/dade isi pravo te roden taro pedagogija olengoro butikeribe te anel šukaripe kaj te šaj

olengere čhavengiri čhib te džal anglal, hem ki pli dajakiri čhib hem ki švedikani čhib.

Vad ska jag göra om mitt barn slutar prata i förskolan?

Vänta lite och se. Ibland när ett barn börjar i en förskola där modersmålet inte används, kan det hända att en så kallad "tyst period" inträffar och barnet inte säger någonting på svenska under lång tid. Det är ingen fara om barnet verkar må bra i övrigt och om det kommunicerar på annat sätt under den här tiden, t ex genom att peka, visa vad det vill och förstås fortsätter att tala sitt modersmål hemma. Hela tiden samlar barnet kunskap om det nya språket även om det inte märks utåt. Oftast börjar barnet tala efter en periods tystnad, då det samlat tillräckliga kunskaper om det nya språket. Små barn mår dock bra om de märker att även deras modersmål används och uppskattas i förskolan.

So te kerav mlo čhavo / mli čhaj te čhinadža te vakereľ ki angliškola (vr̄tič, gradina)?

Adžiker hari hem dik so ovela. Disavo var keda lena o čhave te džan ki jek angliškola kori so na vakereľa pes olengere dajakiri čhib, tigani ovela jek "navakeribaskoro periodi", tigani o čhave but vakti na vakereľa diso ki švedikani čhib. Odele vakeske te i e čhavege šukar othe hem te komunicirinena javer čhane ko misal (ko primer) te sikavela nae odova so mangela hem te vakereľa pli dajakiri čhib tigani odova naea khančik (ništo). Ko odova periodi o čhave sikljona i nevi čhib mada odova na dičhola. Palo odova keda o čhave khedena džaniba baši i nevi čhib tigani ola lena te vakereľen. E tikne čhavege i šukar keda ola dikhena kaj olengiri dajakiri čhib istemalkerel (koristinel) pes ki angliškola.

Ska mitt barn ha modersmålsstöd i förskolan?

För att klara skolan och få en bra framtid i Sverige är naturligtvis goda kunskaper i svenska av avgörande betydelse. Men inlärningen av svenska behöver inte ske på modersmålets bekostnad. Forskningen har visat att det snarare är tvärtom; barn som får möjlighet att utveckla sitt modersmål i förskolan och skolan får också ofta bättre kunskaper i svenska och i andra skolämnen. Modersmålsstödet i förskolan kan fungera som en bro mellan hemmet och förskolan. Det ger också barnet en värdefull möjlighet att vidareutveckla sitt modersmål samtidigt som barnet utvecklar svenska som ett andraspråk.

Det är ganska vanligt att barn som har ett annat modersmål kommer i kontakt med svenskan först i förskolan. Ibland kan det finnas tvåspråkiga förskolor eller tvåspråkiga avdelningar för barn med samma modersmål. Där finns det både svenskspråkig personal och personal som talar barnets modersmål. Föräldrarna bestämmer själva om de vill ha sina barn på en sådan förskola.

Om barnet går i svensktalande grupp kan föräldrarna ansöka om modersmålsstöd. Då kommer en modersmålstränare (som förut kallades hemspråkstränare) till förskolan och pratar, leker och läser sagor med barnet på modersmålet. Fråga din förskola eller ansvarig tjänsteman i din kommun om vilka möjligeter som erbjuds.

Šukareni li te del pes mle čhaveske / mle čhajake dumodejbe ki olengere dajakiri čhib ki angliškola (vrtač, gradina)?

Kaj te šaj te džal i škola šukar hem te ovel manuše jek šukar avutnipe (budućnost) ki Švedska, but i važno te džanel pes šukar i čhib. Ama keda sikljola pes i švedikani čhib na trebela te bistrel pes pli dajakiri čhib. O rodkeribe (istraživibe) sikavela kaj okola čhave so isi olen šaipe te džan angle ki pli čhib ki angliškola hem ki škola, tigani ola sikljona šukareder i švedikani čhib hem o javera predmetia ki škola. O dumodejbe baši i dajakiri čhib ki angli škola ovela sar jek purt maškar o kher hem i angliškola. Odova dela jek but baro šaipe e čhavage ola te šaj te džan angle ple dajakere čhibjaja a odolea ola džana angle hem e švedikane čhibjaja sar dujto čhib.

Okolen čhaven so isi olen disavi javer dajakiri čhib, normalno i ola te aven ko kontakti e švedikane čhibjaja keda ola lena te džan ki angliškola. Disavo var isi duj čhibjengiri angliškola ja pale jek odelenje e čhavage so vakerena javer dajakiri čhib. Othe isi manuša so kerena buti hem so vakerena švedikani čhib a isi hem manuša so vakerena okoja čhib so vakerena o čhave. O daja/dada odlučinena ki savi angliškola ka džan olengere čhave.

Te džala o čhavo/i čhaj ki jek švedikani grupa tigani odaja/dada šaj te roden te del pes olengere čhavage dumodejbe baši i dajakiri čhib. Tigani avela ki angliškola jek treneri baši dajakiri čhib (angleder odoleske phenela pes sine kherutne čhibjakoro treneri) hem vakerela e čhavencar, khelela hem drabarela (čitinela) olenge paramisa ki olengere dajakiri čhib. Puč e manušen so kerena buti ki angliškola ki tli komuna save šaipe isi othe.

Ska mitt barn läsa ämnet modersmål i skolan?

Forskning visar att tvåspråkiga barn som lärt sig läsa och skriva på sitt modersmål har lättare att utveckla och bevara det. Det bästa vore om alla barn först fick lära sig att läsa och skriva på sitt starkaste språk, som för många barn är modersmålet. Förmågan att läsa och skriva på ett språk underlättar sedan läsinläringen på andra språk. Barn kan även lära sig läsa och skriva samtidigt på flera språk. I skolans modersmålsundervisning får barnet möjlighet att lära sig läsa och skriva på sitt modersmål. Genom att till exempel skriva brev, läsa böcker och annat skrivet material kan barnet fortsätta och utöka kontakten med ursprungslandet.

I skolan har barnet rätt till undervisning i modersmålet. Det måste finnas minst fem barn i kommunen för att bilda en grupp för modersmålsundervisning (tidigare kallad hemspråksundervisning). Om barn med samma språk går i olika skolor, samlar man dem på en skola under de timmar som modersmålsundervisningen sker. Undervisningen är frivillig och därför måste föräldrarna anmäla till skolan om de vill att barnet ska ha modersmålsundervisning. Om barnet inte kan så mycket svenska, har barnet också rätt att få studiehjälp på modersmålet. Det betyder att barnet får hjälp av en modersmåls lärare i olika skolämnen. Läraren förklarar på modersmålet innehållet i det som klassen arbetar med och hjälper barnet i skolarbetet. Skolan bestämmer om barnet ska få studiehjälp.

Det finns också andra sätt att studera modersmålet. Fråga din skola vilka möjligheter som erbjuds och vad de innebär. För några språkgrupper och på några orter finns det t.ex. möjlighet att välja tvåspråkig undervisning i form av tvåspråkiga klasser eller språkligt inriktad friskola.

Šukareni li mle čhave te sikljon ple dajakiri čhib ki škola?

O rodkeribe (istraživibe) sikavela kaj o dujčhibjale čhave so siklile te hramonen (pisinen) ki pli dajakiri čhib olenge i lokheder te džan angle hem te na bistren pli čhib. Ka ovel hemšukar sa o čhave te sikljon te drabaren (čitinen) hem te hramonen (pisinen) ki odoja čhib so džanena ola hemšukar, a bute čhavege odova i olengiri dajakiri čhib. Keda džanela manuš te drabarel (čitinel) hem te hramonel (pisinel) ki jek čhib tigani i lokheder te sikljol pes jek javer čhib. O čhave šaj ko jek vakti (istovremeno) te sikljon te drabaren (čitinen) hem te hramonen (pisinen) buteder čhibja. E čhaven keda isi sikavibe ki dajakiri čhib ki škola, tigani isi olen šaipa te sikljon te drabaren (čitinen) hem te hramonen (pisinen) ki pli dajakiri čhib. E akana keda ola hramonena (pisinena ljlil, drabarena ljlil ja pale keda kerena buti javere hramume (pisime) martijalea tigani ola barakerena o kontakti ple purane phuvjaja.

Ki škola e čhave isi pravo te sikljol ki pli dajakiri čhib. Mora te ovel hemhari pandž čhave ki komuna kaj te šaj te kerel pes jek grupa so ka sikljon ki dajakir čhib (angleder vakerela pes sine kherutne čhibjakoro sikavibe). Te isi buteder čhave so vakerena jek čhib a džana ko javera škole tigani manuš khedela olen ki jek škola hem othe sikljona sarine. Sikljona okola so mangena te sikljon, odoleske o daja/dada te mangle olengere čhave te sikljon ki pli dajakiri čhib tigani ola mora te prijavinen odova ki škola. O čhave te na džanena šukar i švedikani čhib tigani olende isi pravo te del pes olenge sikljobaskoro dumodejbe ki dajakiri čhib, odova i keda jek sikavno (učiteli) ki dajakiri čhib dela dumo e čhavege ko sa o javera

predmetia ki škola. O sikavno (učiteli) vakerela e čhavelenge ki olengiri čhib odova so kerela pes buti ko klasi hem dela dumo e čhavelenge bašo olengiri školakiri buti. I škola odlučinela dali ka del pes džikaske asavko sikljoj-baskoro dumodejbe.

Ki škola isi javera da čhania (načinia) te studirinel pes e dajakiri čhib. Puč tle škola save šaipa isi othe. Disave čhibjengere grupenge ko disave thana isi šaipa te birine sikaviba ko duj čhibja tigani ovela jek duj čhibjengoro klasi ja pale isi jek privatno čhibjakiri škola.

Ska mitt barn läsa ämnet "Svenska som andraspråk" i skolan?

I skolan kan man studera svenska antingen inom ämnet "Svenska" eller inom ämnet "Svenska som andraspråk". Vilket av dessa ämnen som ditt barn bör läsa beror på vilka färdigheter i svenska som barnet har när det börjar skolan. Barn med ett annat modersmål än svenska har ju oftast inte hunnit lära sig lika mycket svenska som svensktalande barn när de börjar skolan. Då är det viktigt att barnet får en språkundervisning som utgår från just detta barns kunskaper och behov. Om barnet inte får bra hjälp att hämta in det språkliga försprång som de svensktalande barnen har, finns det risk att barnet får svårt att komma ikapp de andra. Och det kan påverka hur man klarar sig i de andra ämnena i skolan.

Målet för ämnet "Svenska som andraspråk" är att eleverna ska uppnå samma nivå i svenska som elever med svenska som modersmål. Läraren i "Svenska som andraspråk" vet vad som kan vara svårt för elever som inte har svenska som modersmål. Därför kan läraren anpassa undervisningen mer efter de enskilda elevernas kunskaper och behov. Undervisningen i "Svenska som andraspråk" ska göra det möjligt för eleverna att använda svenskan som ett redskap för att tänka och för att uttrycka sig i tal och i skrift. Eleven ska också, vid sidan av modersmålet, kunna använda svenska språket som ett effektivt redskap för att inhämta kunskaper i andra ämnen.

Ofta bedrivs undervisningen i "Svenska som andraspråk" i mindre grupper. Det ger eleverna bättre möjligheter att öva språket och läraren har mer tid och utrymme för varje elev. Till skillnad från undervisningen i en

stor klass kan eleverna här oftare få komma till tals. I en mindre grupp är det också lättare att våga fråga och be läraren om hjälp när man inte förstår eller har svårt att hitta de rätta orden och uttryckssätten.

Fråga på ditt barns skola hur de bedriver undervisningen för tvåspråkiga elever både i ämnet "Svenska som andraspråk" och i skolans övriga ämnen.

Šukareni li mle čhave te sikljon o predmeti "I švedikani čhib sar dujto čhib" ki škola?

Ki škola studirinela pes i švedikani čhib ko duj čhanija (načinia) ja sar o predmeti "švedikani čhib" ja pale sar o predmeti "Švedikani čhib sar dujto čhib".Keda ka ljel o čhavo te džal ki škola, savo predmeti tlo čhavo ka sikljol umlala (zavisinela) kozom but džanela o čhavo i Švedikani čhib. O čhave so isi olen jek javer dajakiri čhib a na švedikani, keda lena te džan ki škola, ola panda na resele te sikljon adžahar šukar i švedikani čhib sar okola čhave so vakerena i švedikani čhib. Odoleske i but važno te del pes e čhavage asavko čhibjakoro sikavibe so pasujnela olengere džanibaske hem potrebake. Te na dindža pes e čhavage dumodejbe baši i čhib kaj te šaj ola te resen e švedikane čhaven tigani ola našti te resen e javeren. Hem odova šaj te kerel olenge pharipa bašo o javera predmetija ki škola.

E predmeteskoro cili "Švedikani čhib sar dujto čhib" i te šaj o sikljovne (učenikia) te resen ko isto nivo sar okola sikljovne so isi olen Švedikani dajakiri čhib. O sikavno (učiteli) so sikavela ki "Švedikani čhib sar dujto čhib", džanela so šaj te ovel pharo okole sikljovnenge (učenikonge) so nae olen švedikani čhib sar dajakiri čhib. Odoleske o sikavno šaj te kerel asavki sikljojbaskiri programa so ka pasujnel sakone jekheske palo odova kozom džanibe isi jekhe sikljovne (učeniko) hem so trebela oleske. O sikavibe ki "švedikani čhib sar dujto čhib" trebela te del šaipa e sikljovnenge ola te šaj te istemalkeren (upotrebinen) i švedikani čhib sar jek alati kaj te šaj te vakeren plo hem vakeribaja hem haramojbaja (pišibaja).

O sikljovno trebela te šaj te istemalkerel (upotrebinel) na samo ki plidajakiri čhib, nego hem ki švedikani čhib kaj te šaj te sikljol olaja džanibe hem bašo javera predmetia.

But var o sikljojbe ki "Švedikani čhib sar dujto čhib" ovela ko tikne grupe. Odova dela šukareder šaipa e sikljovneske (učenikoske) te vežbinel i čhib, a e sikavneske (učiteleske) dela šaipa te kerel buteder vakti buti sakone jekhea. O javeripa (razlika) maškar asavke klasia hem o bare klasia i kaj ko tikne klasia o sikljovne šaj te vakeren buteder var. Ko tikne grupe i lokheder i manušeske te pučel hem te rodel pes kotar o sikavno (učiteli) dumo te isi diso manuš so na haljola ja pale te i pharo te arakhel pes disave lafia vakeribaske.

Några ordförklaringar

Andraspråk: Det eller de språk som börjar läras in efter förstaspråket. Det är inte alltid lätt att dra gränsen mellan förstaspråk och andraspråk. När det gäller ett barn som börjar lära sig ytterligare ett språk i mycket tidig ålder kan man säga att barnet har två förstaspråk.

Förstaspråk: Det eller de språk som ett barn börjar lära sig först.

Hemspråk: Begreppet ”hemspråk” uppkom i samband med den så kallade hemspråksreformen som började genomföras 1977. Hemspråksundervisning kallas numera modersmålsundervisning. Barn har rätt till modersmålsundervisning om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna har ett annat språk än svenska som modersmål och om man använder språket dagligen med barnet.

Majoritetsspråk: Det största och dominerande språket i landet. I Sverige är svenska majoritetsspråket.

Minoritetsspråk: De språk som talas av delar av befolkningen. I Sverige finns fem officiella inhemska minoritetsspråk, *finska, jiddisch, meänkieli, romani chib* och *samiska* och ett mycket stort antal språk som talas av nytillkomna minoriteter, t ex *arabiska, danska, kurdiska, persiska, turkiska* och *somaliska*.

Modersmål: Termen ”modersmål” är ett mångtydigt begrepp, men vanligtvis menar man det/de första språk som lärs in i hemmet.

Tvaspråkighet: Termen ”tvaspråkighet” används ofta som samlingsterm för ”två- eller flerspråkighet”.

Disave haljovkeribaskere lafia

Dujto čhib: Odoja čhib ja odola čhibja so sikljona pes palo i jekto (prvo) čhib. Disavo var i pharo te ulaven pes i jekto čhib hem i dujto čhib. Odoleske so isi čhave so lena te sikljon jek javer čhib panda keda i but tikne odoleske šaj vakerela pes odole čhaven isi duj jektočhib.

Jekto čhib: Okoja čhib ja okola čhibja so sikljona o čhave hemanglal.

Kherutni čhib: O lafi "kherutni čhib" iklilo keda kerdža pes i kherutni čhibjakiri reforma odole reformaja ljiłja te kerel pes buti ko 1977 berš. Bašo kherutne čhibjakoro sikavibe akana vakerela pes Sikavibe ki dajakiri čhib. E čhaven isi pravo te del pes olenge sikavibe ki dajakiri čhib keda džiko kotar i daj/dad ja pale džiko kotar okola so bajrarena e čhaven, vakerena jek javer čhib sar dajakiri čhib a na švedikani hem ola te vakerena e čhavea odoja čhib sako dive.

Majoriteti(kani) čhib: Okoja čhib so i hembari hem so vakerela pes hembut ki Phuv. Ki švedska majoriteti(kani) čhib tani i švedikani čhib.

Minoriteti(kani) čhib: okola čhibja so vakerena pes kotar disave grupe manuša. Ki švedska isi pandž oficialno nacionalikane minoriteti(kane) čhibja, odola i: *finsko, javudikani, meankieli, romani čhib hem i samisko čhib*. A isi hem javera neve minoriti(kane) čhibja sar soj: *arabikani, dansko, kurdisko, persikani, khorani hem somalikani*.

Dajakir čhib: O lafi "dajakiri čhib" šaj te haljovel pes ko but čhania, ama hem but istemalkerel (koristinel) pes baši jekto čhib/čhibja so sikljola pes khere.

Duj čhibjengoro vakeribe (Dujčhibjalipe): Akava lafi istemalkerel pes keda manuš vakerela "duj ja pale buteder čhibja".

För vidare läsning

Arnberg, Lenore (1988), *Så blir barn tvåspråkiga. Vägledning och råd under förskoleåldern*. Stockholm: Wahlström & Widstrand. (Boken finns också översatt till arabiska, engelska, finska och spanska.)

Baker, Colin (1996), *Barnets väg till tvåspråkighet: råd till föräldrar och lärare i förskola och grundskola*. Uppsala: Påfågeln.

Håkansson, Gisela (2003), *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Studentlitteratur

Hyltenstam, Kenneth (red.) (1996), *Tvåspråkighet med förhinder? Invandrar- och minoritetsundervisning i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Hyltenstam, Kenneth (red.) (1999), *Sveriges sju inhemska språk – ett minoritetsperspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Lightbown, Patsy and Spada, Nina (2003), *How Languages are Learned*. Oxford University Press. Revised edition.

Andra tips

För den som har tillgång till Internet (finns bl.a. på alla bibliotek) finns mycket information att hämta om tvåspråkighet i familjen och i skolan.

Om modersmålsundervisningen i förskolan och skolan kan man läsa på Tema Modersmål som ligger på Skoldatanätet. Där finns också särskild information riktad till föräldrar och till barn.

<http://www.skolutveckling.se/mangfald>

Mer information om svenska som andraspråk finner man bl.a. på Nationellt centrum hemsida:

<http://www.lhs.se/sfi>

Javera ljila drabaribaske (čitibaske)

Arnberg, Lenore (1988), *Så blir barn tvåspråkiga. Vägledning och råd under förskoleåldern*. Stockholm: Wahlström & Widstrand. (Akava ljil i iramo hem ki arabikani, anglikani, finsko hem ki španikani čhib.)

Baker, Colin (1996), *Barnets väg till tvåspråkighet: råd till föräldrar och lärare i förskola och grundskola*. Uppsala: Påfågeln.

Håkansson, Gisela (2003), *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Studentlitteratur

Hyltenstam, Kenneth (red.) (1996), *Tvåspråkighet med förhinder? Invandrar- och minoritetsundervisning i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Hyltenstam, Kenneth (red.) (1999), *Sveriges sju inhemska språk – ett minoritetsperspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Lightbown, Patsy and Spada, Nina (2003), *How Languages are Learned*. Oxford University Press. Revised edition.

Javera tipsia

Okova kaste so isi ole internet šaj te arakhel buteder informacia bašo duj čhibjengoro vakeribe ki familia hem ki škola (kas nae Internet khere – šaj džala ko biblioteke).

Okova so mangela te drabarel (čitinel) bašo sikavibe ki dajakiri čhib ki angliškola hem ki škola isi buteder informacija ki Tema modersmål ko Skoldatanätet. Othe isi specialno informacia e dajenge/dadenge hem e čhavenge.

<http://www.skolutveckling.se/mangfald>

Buteder informacia baši i švedikani čhib sar dujto čhib šaj arakhela pes ko Nationellt Centrum adresa:

<http://www.lhs.se/sfi>

Innehåll och utformning
av denna broschyr
har utarbetats av
Språkforskningsinstitutet i Rinkeby
i samarbete
med föräldrar, förskollärare och lärare
och med forskare vid
Centrum för tvåspråkighetsforskning,
Stockholms universitet.

Institutet tackar dem alla varmt
för värdefulla synpunkter!

Myndigheten för skolutveckling har bekostat
översättning och tryckning.

O soisibe (sadržaj) hem o formiribe
akale brošurakoro kerdo i kotar o
Språkforskningsinstitutet i Rinkeby

Maškarbutikeribaja e dajencar/dadencar,
sikavnencar ki angliškola sikavnencar ki škola
hem e rodkerdžienecar (istraživačencar) kotar
Centrum för tvåspråkighetsforskning,
Stockholms universitet.

O instituti sastinela (zahvalinela)
bašo olengoro dumodejbe!

O čhibiranibe hem pečatiribe i pokimo kotar
Myndigheten för skolutveckling.

TVÅ SPRÅK ELLER FLERA?

Råd till flerspråkiga familjer

De råd som ges i den här broschyren grundar sig på aktuell kunskap om barns tvåspråkiga utveckling och bygger på de senaste forskningsrönen, förslag och synpunkter från föräldrar, pedagoger i förskola och skola och från forskare vid andra institutioner.

Råden är allmänna och passar många men kanske inte alla. Givetvis ska varje förälder välja det som känns naturligt och bäst i den egna familjen.

Broschyren är tvåspråkig och ges ut på svenska samt albanska, arabiska, bosniska, engelska, finska, somaliska, spanska, turkiska, kurmanji (nordkurdiska), arli (romani) och lovari (romani).

DUJ ČHIBJA JA BUTEDER?

Godidejbe (savet)

e familjege so vakerena buteder čhibja

Akava godidejbe (savet) so dela ki akaja brošura odova i jek aktuelno (akanutno) džanibe bašo o čhave so vakerena duj čhibja hem bašo olengero angledžajbe, ov i kerdo kotar nevo istaživiba, kotar predlogia soj lende kotar daja/dada, pedagogia so kerena buti ki angli škola hem ki škola hem kotar o rodkerdžie (istrašivačia) so kerena buti ko javera institucie.

Akava godidejbe (savet) i peske opšto odoleske akava džikaske šaj te pasujnel a džikaske na. Sakova daj/dad birinela hem kerela odova soj hemšukar ple familiake.

Akaja brošura i dujčhibjali hem kerdi i ki švedikani albani-kani, arabikani, bosansko, anglikani, finsko, somalikani, španikani, khorani, kurmanji (severno kurdisko čhib), arlikani (romani), lovarsko (romani).

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

SPRÅKFORSKNINGS-
INSTITUTET i Rinkeby

